

Oliver Thränert i Martin Zapfe (red.): *Strategic Trends 2015. Key Developments in Global Affairs*

Centrum Studiów nad Bezpieczeństwem na Politechnice Federalnej w Zurychu, 2015

Centrum Studiów nad Bezpieczeństwem na Politechnice Federalnej w Zurychu to akademicki instytut i renomowany think-tank, specjalizujący się w prowadzeniu badań, nauczaniu oraz upowszechnianiu książek, opracowań i raportów na tematy związane z polityką bezpieczeństwa w wymiarze międzynarodowym. „Strategic Trends” to anglojęzyczna seria wydawnicza realizowana przez Centrum od sześciu lat, obejmująca coroczną analizę kluczowych wydarzeń w wymiarze globalnym, z położeniem nacisku na kwestie międzynarodowego bezpieczeństwa. W rozdziałach merytorycznych przeplatają się dwa motywy przewodnie publikacji: normy i ład międzynarodowy. W tym kontekście uznani badacze i naukowcy podejmują próbę interpretacji najważniejszych zjawisk zachodzących na arenie międzynarodowej z zastrzeżeniem, że zawarte w raporcie tematy intencjonalnie nie obejmują wszystkich zmian zachodzących we współczesnym środowisku bezpieczeństwa.

Tegoroczna edycja raportu „Strategic Trends” poświęcona została następującym analizom: rosyjskiego wyzwania dla liberalnego modelu Europy, niebezpieczeństwa wybuchu nowej wojny na Bliskim Wschodzie, wpływu powstania tzw. Państwa Islamskiego na kierunki ewolucji międzynarodowego terroryzmu, militaryzacji przestrzeni kosmicznej, a także nowych unormowań stosunków międzynarodowych w cyberprzestrzeni. Celem publikacji jest pobudzenie i wzbogacenie debaty publicznej na temat procesów, które autorom publikacji wydały się szczególnie istotne w wymiarze globalnym bezpieczeństwa, a w konsekwencji przyczynienie się – przez aktywną debatę – do przeciwdziałania współczesnym zagrożeniom i podejmowania wyzwań dla bezpieczeństwa.

Szczególna wartość raportu „Strategic Trends” polega na uporządkowaniu wiedzy poprzez zdiagnozowanie i scharakteryzowanie najważniejszych zagrożeń i wyzwań dla bezpieczeństwa międzynarodowego w wymiarze globalnym. Autorzy opracowania nie tylko dokonali diagnozy bezpieczeństwa w wymiarze globalnym, ale też opracowali prognozę najbardziej prawdopodobnych kierunków ewolucji środowiska międzynarodowego oraz przedstawili propozycje nowych rozwiązań i działań w tym zakresie. Dzięki ta-

kiemu podejściu autorzy zadbali nie tylko o wysoką jakość merytoryczną publikacji, ale też o jej utylitarny charakter, ponieważ propozycje działań zawarte w poszczególnych rozdziałach mogą zachęcać społeczeństwa do szybkiego adaptowania się do zachodzących we współczesnym świecie zmian, a decydentów politycznych inspirować do podejmowania niezbędnych decyzji służących poprawie bezpieczeństwa.

Z opracowania wynika też, że złożoność i niejednorodność zjawisk zachodzących na arenie międzynarodowej oraz okazana słabość (bezczynność) przez państwa, które dotychczas decydowały o porządku międzynarodowym, skutkują postępującym brakiem poczucia bezpieczeństwa w świecie oraz utratą kontroli nad zachodzącymi w świecie procesami. Regularnie spada też wiarygodność systemów zbiorowego bezpieczeństwa. Autorzy zachęcają, aby to potrzeba podjęcia wspólnych, skoordynowanych działań służących poprawie bezpieczeństwa w wymiarze globalnym dominowała w polityce bezpieczeństwa państw. W raporcie „Strategic Trends” uznaje się również, że to państwa spełniają wciąż dominującą rolę w stosunkach międzynarodowych, jako ci aktorzy sceny międzynarodowej, którzy posiadają wystarczające siły, środki i narzędzia do efektywnego spełniania funkcji regulacyjnej i kontrolnej w kształtowaniu środowiska bezpieczeństwa w wymiarze globalnym.

Wśród niedostatków publikacji należy zauważyć to, że przyjęte przez autorów raportu kryteria doboru tematów rozdziałów merytorycznych powodują, że publikacja jako całość ma charakter niepełny. Autorzy nie odnoszą się m.in. do słabej efektywności Organizacji Narodów Zjednoczonych jako organizacji zbiorowego bezpieczeństwa, nieprzestrzegania przez niektóre państwa zasad podstawowych prawa międzynarodowego, problemu zbrojeń konwencjonalnych, zagrożenia utraty kontroli przez niektóre państwa nad posiadaniem arsenałem jądrowym, kwestii ochrony środowiska w wymiarze globalnym, walki z biedą i niedożywieniem w świecie, zacofaniem gospodarczym, fundamentalizmem religijnym i ideologicznym, kwestii systemowej ochrony praw człowieka, rozwoju oświaty i edukacji, walki z pandemiemi, itp. Wielowątkowość podejścia oraz różnorodność i wybiórczy charakter tematów zawartych w opracowaniu zaciemnia więc ogólny przekaz, a w konsekwencji może ograniczać potencjalny wpływ zaprezentowanych rekomendacji działań.

Publikacja Centrum Studiów nad Bezpieczeństwem na Politechnice Federalnej w Zurychu jest przykładem na to, że organizacje pozarządowe mogą posiadać wystarczająco rozwinięty i inspirujący potencjał do aktywnego wpływania na kierunki myślenia o bezpieczeństwie i rozwoju w Eu-

ropie. Publikacja może być inspirującą lekturą dla wszystkich czytelników dążących do pogłębienia swej wiedzy na temat kształtowania i uprawiania polityki bezpieczeństwa. Może też zostać wykorzystana do analizy środowiska bezpieczeństwa międzynarodowego oraz przy definiowaniu zadań dla systemu bezpieczeństwa narodowego w polskich dokumentach koncepcyjnych, które będą opracowywane w przyszłości.

dr Sławomir Kamiński
Biuro Bezpieczeństwa Narodowego

